

В. М. Бацамут

ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ РИЗИКІВ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ПЕРЕГРУПУВАННЯ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК УСКЛАДНЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ОБСТАНОВКИ У ДЕРЖАВІ

Запропоновано підхід до визначення ризиків зменшення контрольованої території під час перегрупування сил Національної гвардії України, що виникатимуть у разі залучення до виконання службово-бойових завдань військових оперативних резервів із регіонів країни, у тому числі з ускладненою суспільно-політичною обстановкою.

Ключові слова: суспільно-політична обстановка, масові заворушення, військовий оперативний резерв, перегрупування військ, угруповання військ, ризики, показник, критерій.

Постановка проблеми. Національна гвардія (НГ) України згідно із Законом України “Про Національну гвардію України” є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначене для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки та низки інших завдань [1]. До основних функцій НГ України, крім інших, які викладені у згаданому Законі і які забезпечують належний стан громадського порядку та громадської безпеки у державі, віднесено:

– участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян;

– участь у припиненні масових заворушень, що супроводжуються насильством над громадянами;

– участь у відновленні правопорядку у разі виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, розблокуванні або припиненні протиправних дій у разі захоплення важливих державних об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

– участь у відновленні конституційного правопорядку у разі здійснення спроб захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу шляхом насильства, у відновленні діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

© В. М. Бацамут

Необхідно відмітити, що виконання цих функцій вимагає від НГ України її оперативного застосування. Під *оперативним застосуванням* розуміється складова частина воєнного мистецтва і службово-бойового застосування НГ України; теорія і практика підготовки і ведення оперативних дій і спеціальних операцій угрупованнями НГ України, угрупованнями військ оперативно-територіальних об'єднань НГ України самостійно або у складі об'єднаних угруповань відомчих (МВС) чи різновідомчих сил (інших центральних органів виконавчої влади і правоохоронних органів України).

Виконання службово-бойових завдань у межах визначених Законом завдань і функцій характеризується важливістю цілей, значним просторовим масштабом та тривалістю. Вони виконуються, як правило, за надзвичайних обставин, поза місцями постійної дислокації, з максимальним напруженням зусиль і використанням органів управління, сил та засобів, іноді одночасно у кількох регіонах країни [2].

Прикладом того, що повною мірою підтверджує викладене вище твердження, є події, які сталися в Україні наприкінці 2013 р. – на початку і протягом весни 2014 р. У цей період колишнім внутрішнім військам МВС України, а потім і їх правонаступниці – НГ України довелося виконувати службово-бойові завдання майже одночасно у кількох регіонах країни: містах Київ, Одеса, Донецьк, Дніпропетровськ, Харків, Миколаїв та ін. Силами та засобами військ, що дислоковані у наведених населених пунктах, виконати весь обсяг завдань, що виник унаслідок масової активності громадян, було неможливо. Тому до вказаних регіонів направлялися військові оперативні резерви військових частин, що

дислоковані у центральній, західній та південно-західній частинах країни із встановленням відповідного графіка їх ротації.

Однак суспільно-політична обстановка у населених пунктах (регіонах) дислокації цих військових частин, хоча і була менш напруженою, ніж у східних і південних регіонах країни, все одно була далекою від стабільної і за будь-яких обставин могла також перерости у кризові ситуації за масовою участю громадян, на які теж потрібно було відповідним чином реагувати. Іншими словами, значні сили правоохоронних структур, включаючи і сили НГ України, були перекинуті до інших регіонів держави, тим самим залишивши свої зони (райони) відповідальності без належної уваги.

У зазначений період Україні вдалося уникнути реалізації значних за рівнем ризиків щодо розвитку негативних для себе подій за найгіршим сценарієм.

У тій політичній ситуації і за тієї організаційної структури внутрішніх військ та їх обмеженої чисельності, а в подальшому і знову утвореної НГ України, що склалася навесні 2014 р., реагування на зазначені виклики здійснювалося за схемою “*все, що можу*”, мало великі *ризик*и щодо зменшення площі контрольованої території для країни в цілому і, напевно, у тих умовах було єдиним можливим і тому є виправданим.

Наразі НГ України перебуває на етапі розбудови. До її частин і підрозділів надходять новітні зразки озброєння, спеціальних засобів та військової техніки. Разом з тим зазнала змін й організаційна структура НГ України – створені з'єднання, військові частини з охорони громадського порядку, підрозділи (загони) спеціального призначення, новостворені військові частини оперативного призначення, і кількість останніх планується збільшити. Таким чином, щільність з'єднань, військових частин НГ України, що характеризуються мобільністю на території держави, збільшиться. Також потрібно відмітити, що відповідним Законом гранична загальна чисельність НГ України порівняно із колишніми внутрішніми військами МВС України збільшена до 60 тисяч військовослужбовців. У разі необхідності чисельність НГ України може бути збільшена за відповідним Законом [1].

Наведені аспекти дозволяють органам військового управління НГ України виробляти і розглядати вже значно більшу кількість варіантів перегрупування сил Національної

гвардії. З урахуванням цього стає можливим і виникає необхідність у виборі раціональних варіантів із множини альтернатив на перегрупування сил НГ України, що проводитиметься у разі ускладнення суспільно-політичної обстановки всередині держави, які (варіанти) забезпечать мінімальний сумарний рівень ризиків щодо зменшення площі контрольованої території у масштабах усієї країни.

Із цього приводу слід відмітити, що проблема, яка порушується у цій статті, полягає у тому, що у практиці та теорії службово-бойового застосування НГ України бракує розроблених підходів (методів) визначення ризиків зменшення площі контрольованої території, якими характеризуються різні варіанти перегрупування військ у разі одночасного виникнення у кількох регіонах (населених пунктах) країни надзвичайних ситуацій соціального характеру за умови нестабільної суспільно-політичної обстановки на решті її території. Отже, виникає необхідність у розробленні такого підходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основному, дослідження і публікації (у тому числі й у системі Інтернету), що на сьогодні відомі, стосуються більшою мірою аспектів розвитку і вдосконалювання форм та способів застосування правоохоронних підрозділів та формувань у разі виникнення масових заворушень.

Аспектам визначення критеріїв складності оперативної обстановки у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки, питанням оцінювання поточного і прогностичного рівнів складності оперативної обстановки присвячені наукові праці [3, 4]. У статті [2] запропоновано математичну модель, яка дає можливість отримувати низку раціональних варіантів на перегрупування військового формування з правоохоронними функціями з урахуванням оперативної обстановки у районах постійної дислокації військових частин, важливості завдань у районах виникнення надзвичайних ситуацій та низки інших вихідних параметрів. Критерієм, за яким оптимізується варіант перегрупування військ у цій моделі, є мінімізація часу та транспортних витрат на створення відповідних угруповань.

Що стосується розроблення підходів до вибору раціональних варіантів (способів) перегрупування сил військових формувань з

правоохоронними функціями для реагування на внутрішні загрози соціального характеру з урахуванням ризиків зменшення площі контрольованої території, то такі дослідження і публікації наразі невідомі.

Мета статті – запропонувати підхід до визначення ризиків зменшення площі контрольованої території, якими характеризуються різні варіанти перегруповання сил НГ України, що проводиться у разі ускладнення суспільно-політичної обстановки у державі.

Виклад основного матеріалу. Реагування на значні за масштабами загрози у сфері охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки потребує залучення до виконання службово-бойових завдань значних сил та засобів правоохоронних органів, формувань та відповідних служб держави. У районах виникнення кризових ситуацій зазвичай створюються угруповання військ (сил), які виконують весь спектр необхідних службово-бойових завдань, тим самим намагаючись локалізувати ситуацію і нейтралізувати її наслідки. Створення угруповань військ (сил) нерозривно пов'язане із перегрупованням військ. Так, у [5] зазначається:

“Перегруппировка войск (сил) – изменение существующего размещения войск (сил) на театре военных действий, . . . , путем перемещения объединений (соединений, частей) , . . . , из одних районов в другие для создания новой или усиления имеющейся группировки”. Перегрупповання військ іноді називають маневром. Перегрупповання військ

(сил) здійснюється шляхом перевезення військ автомобільним, залізничним, водним, повітряним транспортом або комбінованим способом [5].

Так, необхідно зауважити, що перегруповання військ (сил) збройних сил у випадку збройного конфлікту (зовнішньої агресії) і правоохоронних підрозділів та формувань у разі необхідності реагувати на надзвичайні ситуації соціального характеру має деякі відмінності за своїм характером.

У першому випадку перегруповання здійснюється або шляхом висування військ (сил) з глибини країни до фронту, або шляхом переміщенням військ (сил) уздовж фронту, так звана *рокіровка*, а також сполученням цих двох способів [5] (рис. 1).

Наявність як лінії боєзіткнення, так і чітко окресленої нею зони ведення бойових дій визначають для решти території країни напрямки основних загроз. Із цієї точки зору рівень загроз для населення, органів виконавчої влади на місцях, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, особливо для тих, що розташовані на віддалених від лінії боєзіткнення територіях, майже не збільшується. Для них може змінитися лише режим їх функціонування, особливо якщо на всій території країни або в окремих її територіях буде введено особливий правовий режим воєнного стану, а також розширитися коло та обсяги виконуваних ними завдань та функцій.

У другому випадку зазвичай перегруповання здійснюється шляхом висування військ (сил) правоохоронних формувань з тих військових

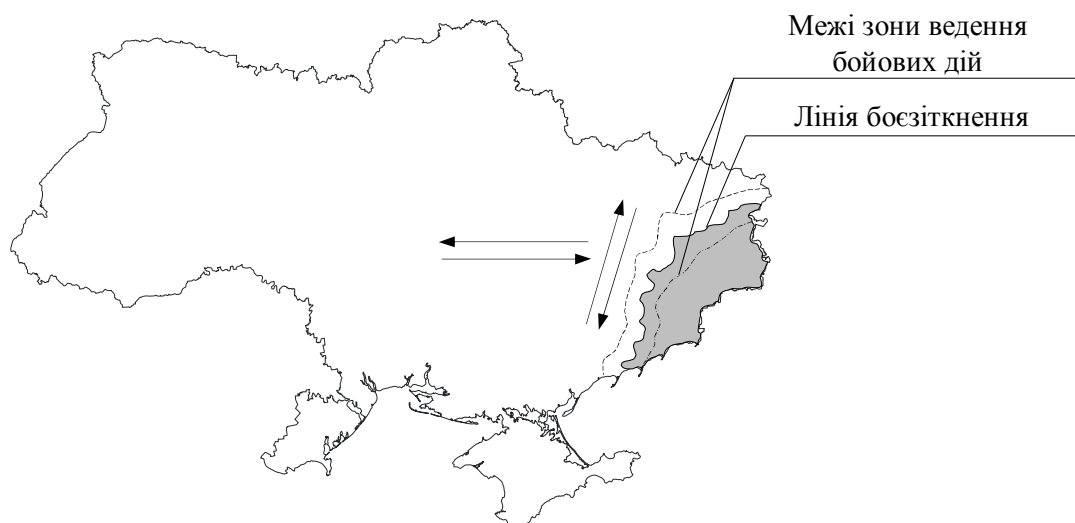

Рис. 1. Характерні напрямки переміщення частин та підрозділів Збройних Сил під час їх перегруповання у випадку збройного конфлікту (варіант)

частин відповідного призначення, що максимально близько дислоковані до району (населеного пункту), де виникли загрози громадській безпеці. У разі одночасного виникнення масових заворушень у кількох регіонах (населених пунктах) країни напрямки руху військових оперативних резервів можуть бути різними – і на периферію, і у центр країни, тобто охоплювати всю її територію (рис. 2).

За такого сценарію ускладнення оперативної обстановки рівень загроз для органів виконавчої влади на місцях, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і країни в цілому різко збільшується і здебільшого завдяки тому, що ці органи та установи вимушені працювати у складних умовах – загрози максимально наближені до них. У результаті можна втратити управління і контроль над відповідним регіоном. Яскравими прикладами втрати управління державними органами влади на місцях, у межах тієї ситуації, що наразі утворилася в Україні, є міста Донецьк, Луганськ, Слов'янськ (у період 04 – 07.2014 р.) та ін.

Для правоохоронних підрозділів, військових формувань з правоохоронними функціями це означає, що вони повинні виконувати службово-бойові завдання одночасно у кількох регіонах країни, поза межами місць постійної дислокації, протилежною стороною є мирні громадяни, хоча й агресивно налаштовані.

Для головного органу військового управління НГ України це означає, що перегрупування військ потрібно проводити в

умовах багатofакторності зовнішнього середовища, які потрібно враховувати. До основних серед таких факторів слід віднести: пріоритетність районів виконання службово-бойових завдань; потрібний бойовий і чисельний склад угруповань, їх кількість; протяжність шляхів між населеними пунктами України за її транспортною мережею; рівні складності оперативної обстановки у районах виконання службово-бойових завдань та у зонах (районах) відповідальності військових частин НГ України за місцями їх постійної дислокації; можливі збитки у певному регіоні країни, що можуть виникнути внаслідок ускладнення у ньому оперативної обстановки, та деякі інші.

Наслідки неправильно проведеного перегрупування військ можуть бути різними, аж до втрати контролю над певними територіями країни. У таких умовах на головний орган військового управління покладається велика відповідальність за прийняте рішення щодо перегрупування сил НГ України.

Таким чином, виникає необхідність вироблення варіантів рішень на здійснення перегрупування сил НГ України та вибору із них раціонального, який би забезпечував створення (посилення) потрібних угруповань військ у визначені строки і мав би мінімальний рівень *ризиків* зменшення контрольованої території для тих регіонів країни, з яких виділяються військові оперативні резерви до складу визначених угруповань (рис. 2). У кінцевому

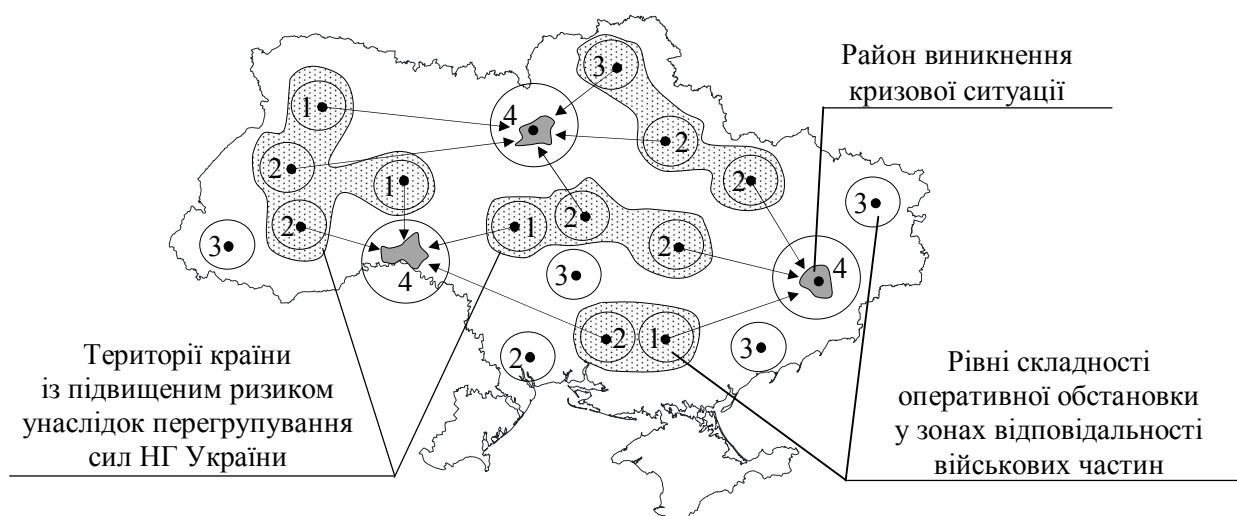

Рис. 2. Характерні напрямки переміщення військових оперативних резервів військових частин під час перегрупування сил Національної гвардії України у випадку виникнення масових заворушень одночасно у кількох регіонах країни (варіант)

результаті такий раціональний варіант перегруповання військ (сил) повинен забезпечити мінімальний рівень ризиків у масштабах усієї країни.

Наразі феномен ризику дедалі активніше обговорюється і досліджується стосовно до природи, техносфери, суспільства, економіки, політики. У військовій справі також дедалі частіше оперують поняттям ризику операції (у термінах теорії дослідження операцій), ніж поняттям імовірності тієї чи іншої події.

На сьогодні є багато визначень поняття “ризик”. На наш погляд, одне із вдалих комплексних визначень викладено у [6]: “*Риск – это возможность того, что действия человека или их результаты приведут к негативным (позитивным) результатам*”.

Поняття ризику передбачає наявність особи, яка ризикує, тобто особи, яка приймає рішення і зацікавлена у результаті операції. Безпосередньо ризик виникає у тих ситуаціях, коли операція може закінчитися результатами, що є не прийнятними для такої особи.

Ризик у загальному випадку визначається за виразом

$$R = P \cdot U, \quad (1)$$

де P – імовірність виникнення події, яка може призвести до негативних наслідків; U – збитки (втрати), які настають у результаті виникнення небажаної події.

З огляду на функціональне призначення НГ України необхідно розглянути співмножники виразу (1) і визначитись з їх змістом та порядком отримання їх значень органами військового управління.

Під подією, що характеризується ймовірністю P , будемо розуміти таку ситуацію у країні, яка зумовила необхідність виділення зі складу певної військової частини її військового оперативного резерву для виконання службово-бойових завдань в іншому регіоні країни. При цьому оперативна обстановка у зоні відповідальності i -ї військової частини та у j -му районі (населеному пункті) виконання службово-бойового завдання характеризуватиметься відповідно ймовірностями P_i^* та P_j^* виникнення масових заворушень. Вони характеризуватимуть імовірність виникнення масових заворушень у відповідному регіоні (населеному пункті) країни такого масштабу, за якого правоохоронні органи, підрозділи та формування не в змозі утримати ситуацію під

контролем, а місцеві органи влади втрачають управління – *надзвичайний* рівень [3].

Для отримання зазначених імовірностей можна використовувати результати методики, викладеної у [4], та порядок роботи органів військового управління, наведений у [7]. Методика на основі визначеної системи показників та використання певних таксонометричних перетворень дозволяє визначити ступінь наближення за складністю наявної ситуації до кризової ситуації, що взята як “еталон”. Цей аспект дозволяє вважати зазначений ступінь наближення як імовірність виникнення масових заворушень у певному регіоні (населеному пункті) із наслідками таких масштабів, що визначаються *надзвичайним (червоним)* рівнем.

Отже, шукану ймовірність P виділення зі складу i -ї військової частини її військового оперативного резерву для виконання службово-бойових завдань в j -му регіоні країни можна визначити за допомогою виразу

$$P_i = (1 - P_i^*) \cdot P_j^*. \quad (2)$$

Що стосується другого співмножника U – збитку (втрат), що настає у результаті виникнення небажаної події, то його визначення викликає деякі труднощі. Залежно від сфери дослідження розрізняють такі види збитків: збитки індивідуума; збитки у технічній сфері; збитки у соціальній сфері; збитки у господарчій діяльності; збитки в екосоціальній сфері; державні (стратегічні) збитки [6]. Виходячи з тематики цієї статті, збитки, що розглядаються у ній, доцільно вважати державними (стратегічними). Із цієї точки зору ризики, що при цьому виникатимуть, можна класифікувати так: за масштабом загроз – *національні*; за локалізацією джерела загроз – *внутрішні*; за сферою виникнення – *внутрішньополітичні та економічні*; за сферою реалізації – *політичні, соціальні*.

Державні (стратегічні) збитки вимірюються у різних одиницях: у грошових одиницях, тонах, квадратних кілометрах зараженої (втраченої) території, кількості людських жертв, кількості втраченого озброєння та військової техніки тощо. У кожному випадку показник (індикатор) збитків та методику визначення його значень вибирають з урахуванням характеру та масштабів небажаної події – першопричини цих збитків.

Виходячи із функцій НГ України, а саме 1-4, 10-14, 16, 17 (ст. 2 Закону України “Про

Національну гвардію України”), можна стверджувати, що її діяльність, в основному, спрямована на захист країни від внутрішніх загроз. Уважно вивчивши ці функції, можна дійти висновку, що вони спрямовані в кінцевому результаті на контроль над певними територіями країни, такими, як місто, район, область, регіон країни, країна у цілому.

Тому для органів військового управління НГ України при визначенні ризиків під час перегрупування військ, що проводяться внаслідок ускладнення суспільно-політичної обстановки всередині держави, пропонується збиток характеризувати сумарними розмірами території країни, нормальний режим життєдіяльності (функціонування) на якій може бути порушений. При цьому необхідно пам'ятати й урахувувати такий аспект: з'єднання та військові частини НГ України дислоковані на всій території країни, кожна військова частина, кожне з'єднання та оперативно-територіальне об'єднання мають свою зону (район) відповідальності. Виконуючи відповідні службово-бойові завдання певного обсягу, вони тим самим забезпечують безпеку громадян, нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування на відповідній території. Направляючи військові оперативні резерви для виконання службово-бойових завдань в інші регіони країни, тим самим зменшують обсяги виконуваних службово-бойових завдань за місцем постійної дислокації військових частин. Як наслідок знижується рівень захищеності відповідних територій. Тому рівень можливих збитків пропонується ставити у прямопропорційну залежність від кількості особового складу певної військової частини, виділеного нею до складу військового оперативного резерву та розмірів (площини) її зони (району) відповідальності.

Таким чином, збитки у зоні (районі) відповідальності i -ї військової частини, що можуть настати внаслідок виділення з її складу військового оперативного резерву, визначатимуться за виразом

$$U_i^{3B} = \frac{k_i^{\rightarrow BOP}}{k_i} \cdot S_i^{3B}, \quad (3)$$

де $k_i^{\rightarrow BOP}$ – кількість військовослужбовців зі складу i -ї військової частини, що виділена у військовий оперативний резерв; k_i – кількість

особового складу за списком у i -й військовій частині; S_i^{3B} – площа зони (району) відповідальності i -ї військової частини.

З урахуванням співвідношень (1), (2), (3) розміри ризиків щодо зменшення площі контрольованої території у зоні відповідальності i -ї військової частини визначатимуться з виразу

$$R_i^{3B} = P_i \cdot U_i^{3B},$$

де P_i – імовірність виділення зі складу i -ї військової частини її військового оперативного резерву для виконання службово-бойових завдань поза межами зони відповідальності; U_i^{3B} – збитки (втрати) у зоні (районі) відповідальності i -ї військової частини, що можуть настати внаслідок виділення з її складу військового оперативного резерву.

Звідси загальні ризики для k -го оперативно-територіального об'єднання НГ України визначатимуться так:

$$R_k^{OmO} = \sum_{i=1}^n R_i^{3B},$$

де n – кількість військових частин, що входять до складу k -го оперативно-територіального об'єднання.

Звідси загальні ризики зменшення площі контрольованої території для держави у цілому у разі реалізації певного варіанта (способу) перегрупування сил НГ України визначатимуться з виразу

$$R = \sum_{k=1}^m R_k^{OmO}, \quad (4)$$

де m – кількість оперативно-територіальних об'єднань у складі НГ України.

Показник (індикатор) R із виразу (4) свідчатиме про розміри “проблемної” території, яку країна може отримати у випадку реалізації певного варіанта перегрупування сил НГ України. Беручи до уваги розміри відповідних ризиків того чи іншого варіанта перегрупування сил, стає можливим проводити вибір найкращого серед них – з найменшим значенням величини ризику. Приклад розрахунку ризиків зменшення площі контрольованої території певного варіанта перегрупування сил НГ України з використанням підходу, викладеного у статті, подано у таблиці.

Розрахунок ризиків зменшення площі контрольованої території у разі реалізації певного варіанта перегрупування сил Національної гвардії України (варіант)

В/ч	Площа зони відповідальності, S_i^{3B} , км ²	Імовірність виділення ВОРез, P_i	Кількість о/с за списком, k_i , чол.	Чисельність ВОРез, $k_i \rightarrow \text{ВОР}$, чол.	Можливі збитки, U_i^{3B} , км ²	Ризики, R_i^{3B} , км ²
3028	960	0,2	730	438	576	115,2
3033	1140	0	960	526	624	0
3005	1360	0,4	1100	630	779	311,6
3027	1460	0,5	1320	752	832	416
3012	680	0,3	840	620	502	150,6
Загальні ризики зменшення площі контрольованої території у разі реалізації певного варіанта перегрупування сил НГУ, (R)						993,4

З урахуванням математичної моделі, викладеної у [2], зазначимо таке. Кожна альтернатива a_i із множини $A = \{a_i\}, i = \overline{1, n}$, що містить варіанти перегрупування військ, характеризуватиметься трьома окремими критеріями: $g^{(1)}$ – рівнем загальних ризиків зменшення площі контрольованої території в масштабах всієї країни, що виникають унаслідок перегрупування військ; $g^{(2)}$ – потрібним часом на перегрупування військ; $g^{(3)}$ – загальними транспортними витратами на перегрупування військ.

Виходячи із характеру розв’язуваної задачі можна стверджувати, що її оптимізація полягатиме у виборі деякої альтернативи a_i із мінімальними значеннями вказаних окремих критеріїв. Отже, таку задачу можна записати у вигляді

$$g^{(k)}(\bar{x}) \rightarrow \min, k = \overline{1, 3} \quad (5)$$

за умови $\bar{x} \in X$.

Вибір найкращої альтернативи (варіанта) із множини доступних на перегрупування військ можна здійснювати двома класичними методами. Перший із них – це *метод послідовних поступок*, який першим етапом передбачає ранжирування критеріїв за важливістю. Пропонується ранжирування виду $G(\bar{x}) = [g^{(1)}(\bar{x}), g^{(2)}(\bar{x}), g^{(3)}(\bar{x})]$ з причин, що викладені вище у статті. Якщо на останньому етапі зазначеного методу виявиться, що мінімальне значення критеріальної функції (5) досягається за двох і більше альтернатив, то як оптимальна вибирається будь-яка із них, однак та, що є оптимальною за Парето.

Другим методом може стати *метод оптимізації за основним окремим критерієм*. У

такому разі оптимізаційну задачу можна записати у вигляді

$$g^{(1)}(\bar{x}) \rightarrow \min$$

за обмежень $g^{(k)}(\bar{x}) \leq g_k, k = \overline{2, 3}, \bar{x} \in X$, де g_k – гранично-допустимі значення для показників окремих критеріїв (окрім основного).

Вибір цих методів пояснюється тим, що вони, в першу чергу, оптимізують рішення за першим критерієм $g^{(1)}$. У межах розв’язуваної оптимізаційної задачі таким критерієм вибрано рівень загальних ризиків зменшення площі контрольованої території у масштабах усієї країни, що виникають унаслідок перегрупування військ.

Вибір того чи іншого методу залежатиме від переваг особи (певного органу військового управління), що приймає управлінське рішення відповідно до характеру, рівня загроз та масштабів певної кризової ситуації.

Висновки

1. За умов ускладненої суспільно-політичної обстановки на території України стає актуальним питання щодо розроблення і впровадження у службово-бойову діяльність НГ України методів визначення раціональних варіантів (способів) перегрупування її сил.

2. Обґрунтовано, що варіанти перегрупування військ у разі одночасного виникнення на території країни кількох кризових ситуацій соціального характеру потрібно також розрізняти за величиною ризиків зменшення площі контрольованої території.

3. Запропоновано підхід до визначення вказаних ризиків у разі реалізації різних варіантів перегрупування сил НГ України. Обґрунтовано, що складову ризиків, а саме збитки, які можуть виникнути внаслідок перегрупування сил НГ України, доцільно розраховувати виходячи з площ зон (районів) відповідальності військових частин та кількості їх особового складу, виділеного до військового оперативного резерву. Наведено критерії вибору найкращого варіанта (альтернативи) із множини доступних, запропоновано класичні методи пошуку цих варіантів.

4. Використовуючи розроблений у статті підхід, головний орган військового управління матиме можливість визначити варіант перегрупування сил НГ України, що буде раціональним (містити найменші ризики) із множини наявних альтернатив. Складність процесу відповідних розрахунків потребує його автоматизації.

Список використаних джерел

1. Про Національну гвардію України [Текст] : Закон України від 13.03.2014 р. № 876-ХІІ // ВВР. – 2014. – № 48.

2. Полторац, С. Т. Математична модель залучення резервів військових частин внутрішніх військ з урахуванням оперативної обстановки у районах їх постійної дислокації та важливості завдань у районах призначення [Текст] / С. Т. Полторац, Ю. П. Бабков, В. М. Бацамут // Честь і закон. – 2013. – № 1. – С. 83–90.

3. Шмаков, О. М. Критерії складності оперативної обстановки у сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки [Текст] / О. М. Шмаков // Честь і закон. – 2006. – № 2. – С. 9–15.

4. Белай, С. В. Методика оцінювання складності оперативної обстановки органами управління внутрішніх військ в населених пунктах країни в умовах масової активності громадян [Текст] / С. В. Белай // Честь і закон. – 2008. – № 3. – С. 32–38.

5. Советская военная энциклопедия : в 8 т. / пред. гл. ред. комиссии Н. В. Огарков. – М. : Воениздат, 1978. – Т. 6. Объекты – Радиоконпас. – 1978. – 671 с.

6. Вишняков, Я. Д. Общая теория рисков [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Я. Д. Вишняков, Н. Н. Радаев. – 2-е изд., испр. – М. : Академия, 2008. – 368 с.

7. Белай, С. В. Порядок роботи груп спостереження щодо добування даних за елементами оперативної обстановки в умовах виникнення масових заворушень [Текст] / С. В. Белай, В. М. Бацамут // Честь і закон. – 2009. – № 3. – С. 50–59.

Стаття надійшла до редакції 25.02.2015 р.

Рецензент – доктор військових наук, професор Г. А. Дробаха, Національна академія Національної гвардії України, Харків, Україна